

MUHABBET

yunca sevginin dinen meşrû olmayan davranış biçimlerine yol açacak şekilde tutkuların kölesi olma, ahlâksızlık yapma veya haram işlemenin mazereti sayılamayacağını da vurgulamaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Aristoteles [Aristo], *Ethica Nicomachea*, VIII, 1-9 (1155°-1160°), 202-208; a.e. (trc. W. D. Ross, *The Works of Aristotle* içinde), Oxford 1949; Kindî, *Resâ'il*, I, 168, 175; a.m.f.. *Üzüntüden Kurtulma Yolları: Hile li-def'i'l-ahzân* (nşr. ve trc. Mustafa Çağrıncı), İstanbul 1998, metin, s. 8; Fârâbî, *Fuşûlü'l-medeni* (nşr. ve trc. D. M. Dunlop), Cambridge 1961, s. 140-141; Ebü'l-Hasan el-Âmirî, *es-Sa'âde ve'l-is'âd* (nşr. Ahmed Abdülhalîm Atıyye), Kahire 1991, s. 202-208; İhvân-ı Safâ, *er-Resâ'il*, Beyrut 1376-77/1957, III, 272-273, 278-284; İbn Miskeveyh, *Tehzîbü'l-ahlâk*, Beyrut 1405/1985, s. 111-126; İbn Hazm, *Ṭavku'l-hamâme* (nşr. M. İbrâhîm Selîm), Kahire 1993, s. 19-23; İbn Abdürabbih, *el-İkdü'l-ferid*, II, 310-319; Gazzâlî, *İhyâ'*, IV, 296-298, 300, 307; Şehristânî, *el-Milel ve'n-nihâl* (Kılânî), II, 68-72; Sührverdi el-Maktûl, *Hikmetü'l-işrâk* (nşr. H. Corbin), Tahran - Paris 1952, s. 136-137, 142-143, 147-148; Ebü'l-Ferec İbnü'l-Cevzî, *Zemmu'l-hevâ'* (nşr. Ahmed Abdüsse-lâm Atâ), Beyrut 1407/1987, s. 233, 241, 243-244; Nasirüddîn-i Tûsî, *The Nasirean Ethics* (trc. G. M. Wickens), London 1964, s. 195-211; İbn Kayyim el-Cevziyye, *Ravzatü'l-muhibbîn ve nûzhetü'l-müştekîn* (nşr. Seyyid el-Cümeylî), Beyrut 1407/1987, s. 73-82, 91-92, 211, 296; Kinalîzâde, *Ahlâk-ı Alâî*, Bulak 1248, II, 78-104; J. L. Kraemer, *Humanism in the Renaissance of Islam*, Leiden 1986, s. 141-143; İlhan Kutluver, *İbn Sînâ Ontolojisinde Zorunlu Varlık*, İstanbul 2002, s. 203-209.

İLHAN KUTLUVER

MUHÂBERE

(المخابرة)

Ziraî ortakçılık anlamında bir fıkıh terimi (bk. MÜZÂRAA).

MUHACİR

(bk. ENSAR; HİCRET).

MUHÂCİR b. EBÜ ÜMEYYE

(المهاجر بن أبي أمية)

el-Muhâcir (Velid) b. Ebî Ümeyye b. el-Mugire el-Kureşî el-Mahzûmî (ö. 12/633'ten sonra)

Sahâbî.

Asıl adı Velid'dir. Bedir Gazvesi'nde müslümanlara karşı savaştı. Bu savaşta kardeşleri Mes'ûd ve Hişâm öldürüldü; Hişâm'ın Uhad Gazvesi'nde öldürüldüğü de kaydedilmektedir (Vâkidî, I, 308). Muh-

temelen 5 (626-27) yılında müslüman oldu ve Medine'ye hicret ederek Hz. Peygamber'in hanımlarından olan kız kardeşi Ümmü Seleme'nin yanına gitti. Ümmü Seleme, Resûl-i Ekrem'e Velid'in muhacir olarak geldiğini söyleyince Resûlullah onun adını değiştirdiğini belirtmek üzere kendisine Muhâcir diye hitap etti, daha sonra da bu adla anıldı. Tebük Gazvesi'ne katılmayan birkaç kişi arasında yer aldığı için Hz. Peygamber ona gücendi; ancak Ümmü Seleme araya girerek mazeretinin bulunduğunu söyleyince kendisini bağışladı. Bazı kaynaklarda Resûl-i Ekrem'in Muhâcir'i Yemen Meliki Hâris b. Abdükülâl'e elçi olarak gönderdiği, huzurunda güzel bir konuşma yapması üzerine Hâris'in İslâmiyet'i kabul ettiği kaydedilmekteyse de (Süheylî, VII, 528) bunun doğru olmadığını söyleyenler vardır (bk. HÂRİS b. ABDÜKÜLÂL). Hz. Peygamber Muhâcir'i zekât toplamak, İslâmiyet'i öğretmek ve şer'î hükümleri uygulamak için Kinde'ye ve Sadîf'e gönderdi. Daha sonra da San'a valisi oldu (10/631). Halife Ebû Bekir, Yemen ve Hadramut'ta ortaya çıkan isyan ve irtidat hareketlerini önlemek için gönderdiği orduya Muhâcir'i kumandan tayin etti (11/632). Muhâcir, peygamberlik iddiasında bulunan Esved el-Ansî'ye uyararak irtidat edenlerden Kays b. Meksûh ile Amr b. Ma'dikerib'i yakalayıp halifeye gönderdi. Bunlar tövbe ederek tekrar müslüman oldular ve İslâmiyet'in yayılmasında önemli hizmetler yaptılar. Kinde kabilesinden isyan eden Eş'as b. Kays'ın üzerine İkrime b. Ebû Cehil ile Muhâcir'in de gönderildiği, Muhâcir'in Nuceyr Kalesi'ni kuşatıp ele geçirdiği, isyanı bastırdığı (12/633) ve Yemen'deki ridde olaylarının bastırılmasında önemli görevler yaptığı bilinmektedir. Resûl-i Ekrem'in nikâhlandığı halde birleşmeden boşadığı Esmâ bint Nu'mân ile daha sonra Muhâcir'in evlendiği, bu sebeple Hz. Ömer'in onları cezalandırmak istediği, fakat Esmâ'nın Hz. Peygamber'le zifafa girmediğini ve ümmehâtü'l-mü'mininden sayılmadığını belirtmesi üzerine Hz. Ömer'in bundan vazgeçtiği rivayet edilmekle birlikte onun Hz. Peygamber'den sonra hiç evlenmediği de kaydedilmektedir (İbn Sa'd, VIII, 146-147). Muhâcir'in adı Resûlullah'ın kâtipleri arasında da yer almaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Vâkidî, *el-Megâzi*, I, 150, 308; III, 973; İbn Hişâm, *es-Sire*, IV, 246-247, 255; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, V, 534-535; VIII, 146-147; Taberî, *Tarih* (Ebü'l-Fazl), III, 147, 228-229, 329; Süheylî, *er-Ravzü'l-ünûf*, VII, 528; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâ-*

be (Bennâ), V, 277-278; a.m.f.. *el-Kâmil*, II, 301, 346, 360, 377-382, 421; Zehebî, *A'lâmü'n-nübelâ*, II, 260; a.m.f.. *Tarihü'l-İslâm: 'Ahdü'l-hulefâ'i'r-râşidin*, s. 74; İbn Kesir, *el-Bidâye*, VI, 315, 330; İbn Hacer, *el-İşâbe* (Bicâvî), VI, 228-229; M. Mustafa el-A'zamî, *Küttâbü'n-nebi*, Riyad 1401/1981, s. 110; Mustafa Fayda, "Ebû Bekir", *DîA*, X, 104; Asri Çubukçu, "Eş'as b. Kays", a.e., XI, 455-456.

ZEKERİYA GÜLER

MUHÂDARA

(المحاضرة)

Sâlikin kalbinin Hakk'ın huzurunda bulunması anlamında tasavvuf terimi

(bk. KEŞF).

MUHÂDARA

(المحاضرة)

Ziraî ürünlerin faydalanmaya elverişli hale gelmeden satılması anlamında fıkıh terimi.

Sözlükte "yeşermek; yeşillenmek" anlamlarındaki hadar kökünden türeyen muhâdara kelimesi, ziraî mahsullerin ve özellikle ağaçtaki meyvenin faydalanmaya elverişli hale gelmeden satım akdine konu edilmesini belirten bir fıkıh terimidir. Kur'an ve Sünnet'te, haksız yoldan kazanç sağlanması ve sözleşmelerin taraflar arasında ihtilâfa yol açacak şekilde düzenlenmesi yasaklandığı gibi birçok hadiste bu kapsamda sayılan bazı satım türlerine örnekler verilmiştir. Hz. Peygamber'in ziraî mahsullerin belli bir yetiştirme düzeyine erişmeden satımını yasaklayan hadisleri (meselâ bk. Buhârî, "Zekât", 58, "Büyü", 82, 83, 85-87, 93) bunlar arasında yer alır. İlgili hadislerde geçen "büdüvvü's-salâh" (elverişliliğin ortaya çıkması) ifadesiyle ürünün hangi döneminin kastedildiğini açıklamak üzere fakihler ayrı cinsten meyve ve sebzeler için renklenme (kızarma, sararma, karar vb.), mayhoş hale gelme-tatlanma, olgunlaşım yumuşama, tanelenme-sertleşme, uzama-dolgunlaşım, büyüme-irileşme, kapçığın patlaması ve açılma gibi değişik belirtilerden söz ederler. Cumhura göre бүдүв-и салâh "ziraî mahsulün yetiştirilip faydalanılabilir hale gelmesi" demektir. Hanefîler'in büyük çoğunluğuna göre bu hususta ölçü, ürünün kısmen veya tamamen zarar görebileceği tabii âfete uğrama evresini aşmış olmasıdır. Sonuçta bu yorumlar, ürünün yenmeye veya faydalanmaya elverişli hale erişmesi noktasında birleşmektedir (Sıddîk M.